

Aan:

de redactie van het verenigingsblad "Struinen van polder tot strang"

Rockanje, 7 april 2022.

Geachte redactie.

In het verenigingsblad van maart 2022 heeft u een artikel opgenomen over het Kaapduin en de Brielse Waterleiding.

Doordat ik tot 1968 direct naast de waterleidingduinen aan de Duinlaan in Oostvoorne heb gewoond (en als kind ook regelmatig onbevoegd op het duinterrein van de Brielse Waterleiding aanwezig was), viel mij een aantal onjuistheden en onvolkomenheden op die nu juist een historische vereniging niet bepaald sieren. Van een historische vereniging mag je toch verwachten dat haar publicaties kloppen. Een klein uurtje onderzoek op de sites van het streekarchief en van Delpher gaf direct al wat meer duidelijkheid.

Infiltratie

Op pagina 24 van uw blad staat:

Lokaal schijnt na de oorlog nog infiltratiewater afkomstig uit de Maas te zijn gespreeid om de voorraden grondwater aan te vullen, maar details ontbreken.

Er is niet lokaal, maar op het gehele terrein van de Brielse Waterleiding water geïnfilteerd.

Er was aanvankelijk wel een tekort aan drinkwater uit de duinen, maar vanaf 1958/1959 is er een beduidende hoeveelheid water in de duinen geïnfilteerd. Na het afsluiten van het Brielse Gat is het Brielse Meer verzoet en kwam er een grote hoeveelheid infiltratiewater beschikbaar.

Voor deze infiltratie is achter de dam in het Brielse Meer (nu de dam tussen het Brielse Meer en het Oostvoornse Meer) een pompstation gebouwd. Vanaf dat pompstation is een leiding naar het duingebied aangelegd en is in het duingebied een aantal sproeiers geïnstalleerd.

Deze sproeiers hadden in de winter ook een bijzonder mooi bijeffect. Door het bevrozende sproeiwater ontstonden prachtige stalagmieten van ijs. En in de droge zomers was het rondom de sproeiers altijd mooi groen in een dorre omgeving.

Het water kwam dus niet uit de Maas (die ergens bij Geertruidenberg eindigt), niet uit de Brielse Maas (die bestond na 1950 niet meer en voor 1950 was de Brielse Maas te zout om als infiltratiewater te gebruiken), maar uit het Brielse Meer.

Hieronder is een krantenartikel over deze infiltratie opgenomen.

Nieuwe Brielsche Courant, 20-5-1958

Namens de fractie van de Partij van de Arbeid sprak de heer Van Eijdsden zijn ontstemming uit over de wijze waarop het gemeentebestuur van Oostvoorne Den Briel inzake de infiltratiewerken tegenwerkt. Hij zeide hierover het navolgende: In de jaren 1922-1923 zijn er besprekingen gevoerd met het gemeentebestuur van Oostvoorne, om gezamenlijk een waterleidingbedrijf te stichten. Het toenmalige gemeentebestuur van Oostvoorne wenste geen drinkwatervoorziening en zo stond de gemeente Brielle alleen voor het vraagstuk der drinkwatervoorziening. Hoewel men geen medewerking ondervond van de gemeente Oostvoorne, is het plan tot het oprichten van een waterleidingbedrijf doorgezet en in juli 1924 kon een begin worden gemaakt met het distribueren van duinwater. Ruim dertig jaar heeft het waterleidingbedrijf van Brielle pionierswerk verricht. Ondoenlijk is het te vermelden hoeveel drinkwater Den Briel in deze jaren in droge perioden heeft geleverd buiten de gemeente. In de jaren 1953, 1954 en 1955 is er zelfs meer geleverd dan strikt genomen kon plaats hebben aan de gemeenten Oostvoorne, Vierpolders en Nieuwenhoorn. Als erkentelijkheid voor het pionierswerk en hulp in droge tijde, meent het gemeentebestuur van Oostvoorne Den Briel de benodigde vergunningen voor de infiltratiewerken alleen te kunnen verlenen, als zij in ruil daarvoor bepaalde concessies verkrijgt, die het gemeentebestuur van Brielle niet

kan geven. Negen instanties hebben reeds hun goedkeuring verleend, alleen ontbreekt nog de bouwvergunning voor het pompgebouwtje en de privaatrechtelijke vergunning voor het doen leggen van de persleiding naar het Brielse duingebied. Dit zijn de twee vergunningen, die het gemeentebestuur van Oostvoorne moet verlenen. Wanneer het gemeentebestuur van Oostvoorne zijn volle medewerking had verleend, waren de infiltratiewerken reeds voltooid geweest; Den Briel zou dan zonder enige zorg de warme zomermaanden tegemoet hebben kunnen gaan. Wanneer er nu moeilijkheden in de watervoorziening ontstaan, is dit te wijten aan het gemeentebestuur van Oostvoorne.

B. en W. van Oostvoorne hebben reeds belet, dat enige werken, welke spoedeisend zijn en aangevat waren, laten stilleggen.

Het stoppen van de waterwinning

Op pagina 23 van uw blad staat:

Dit ging niet door, de waterwinning stopte zelf geheel in 1956.

De waterwinning is pas veel later gestopt.

In de strenge winter van 1962-1963 (de koudste winter van de 20^e eeuw) had de Rotterdamse Drinkwater Leiding (DWL) problemen met de waterwinning, het Rotterdamse drinkwater was niet te drinken door de grote hoeveelheid chloor. Omdat wij direct naast het duinterrein van de Brielse Drinkwaterleiding woonden werd door veel Rotterdammers bij ons aangebeld om te vragen om drinkbaar water. Helaas, ook wij hadden alleen Rotterdams water. De bewoners van o.a. de Stationsweg en de Brielseweg in Oostvoorne hadden meer geluk. Huizen direct naast de watertransportleiding naar Brielle waren wel aangesloten op de Brielse Drinkwaterleiding.

Ook in 1964 en in 1967 werd er nog duinwater geproduceerd. Getuige de hieronder weergegeven kranten artikelen. En volgens het laatste artikel werd in augustus 1967 op één dag zelfs 1 miljoen liter geleverd.

Hoewel dat veel lijkt valt die hoeveelheid toch wel mee: 1 miljoen liter is slecht 1000 m³, vergelijkbaar met zo'n 40 tankauto's.

Maar, kort na dit hoogtepunt van het bedrijf, wordt het op 1 juli 1968 toch verkocht aan Rotterdam. Zie het artikel van 21-6-1968 in het Algemeen Handelsblad.

Wanneer de productie daadwerkelijk is gestopt heb ik niet zo snel kunnen vinden. Waarschijnlijk is dat in 1969 of 1970 geweest.

In het streekarchief is nog wel minimaal een document uit 1970 te vinden over de opheffing van de Brielse Drinkwaterleiding: de liquidatiebalans. Wellicht dat dat document wat meer inzicht verschaft.

Het Vrije Volk 5-6-1964: Waterhalers komen van heinde en ver

De faam van het Brielse water is tot ver buiten Den Briel doorgedrongen: uit de hele streek van Voorne, Putten, Rozenburg en zelfs uit Rotterdam komen dagelijks tientallen mensen met emmers, flessen, jerrycans en zelfs met melkbussen en grote tanks naar de oude vestingstad om er water te halen. Men gebruikt het voor een kopje thee, voor de baby, voor een zieke, voor een bejaarde of voor laboratoria.

Aan de Honingerdijk in Rotterdam waarschuwen de directie en voorlichters van de Rotterdamse Drinkwaterleiding weliswaar voortdurend, 'dat het niet verstandig is om water van elders op te slaan, omdat dit water tijdens het transport gemakkelijk besmet kan worden en tijdens het bewaren kan bederven'. Maar de stroom naar Den Briel is er niet door verflauwd. Tegenover de Rotterdamse mening staat de welwillende houding van het Brielse waterleidingbedrijf, dat ieder die komt graag helpt aan een paar liter of een tank-vol van dat lekkerste water van Nederland. Zó groot is de afname door niet-Briellenaren, dat de productie van het Brielse waterleidingbedrijf sinds de zoutinvasie van verleden jaar en de wormenplaag van de voorbije weken veertig percent hoger ligt dan daarvoor!

Het Brielse bedrijf is hiermee aan de grens van zijn capaciteit gekomen. De duinen in Oostvoorne kunnen nog wel wat meer water leveren, maar de aanvoerleiding naar Den Briel kan dat niet aan. Over enige tijd zal dat wel weer

kunnen: de Brielse gemeenteraad heeft al een krediet van f 340.000— verstrekt voor het maken van een nieuwe persleiding en een reinwaterkelder.

„Wij moeten koste wat kost in Brielle het duinwater behouden," zegt de heer J. H. L. van Beers, de directeur van, de Brielse waterleiding „Dat is niet alleen in het belang van Den Briel, maar ook in dat van Rotterdam."

Hij onderstreept dat met te zeggen, dat men uit het verzorgingsgebied van Rotterdam in Brielle in twee dagen 32.000 liter water kwam halen.

Hoewel het Brielse water duurder is dan het Rotterdamse heeft men er graag de prijs (van 58 cent per duizend liter voor) over. Vooral ook voor laboratoria etc. komt men vaak grote hoeveelheden Briels, duinwater halen. Zó groot is de toeloop naar Brielle, dat het Brielse waterleidingbedrijf de eigen verbruikers vriendelijk heeft moeten vragen om "een beetje zuinig-aan te doen"

Het Vrije Volk 7-8-1967

Eén miljoen liter (goedkoopste en beste) water op één dag Record in Brielle

BRIELLE — Dezer dagen stroomde voor het eerst op één dag meer dan een miljoen liter water door de leidingen van Brielle 's Waterleidingbedrijf. Een mijlpaal voor Nederlands kleinste waterleidingbedrijf, dat in alle opzichten rendabel als goedkoopste op heel Voorne, Putten en Rozenburg het beste, het zuiverste en zoetste (duin)water levert.

Sinds de zoutinvasie en later de wormpjesaffaire heeft Brielles waterleiding een buitengewone bekendheid gekregen. Wat nu nog doorwerkt. De rust in het Rotterdams water is weergekeerd, maar nog komen ze dagelijks met jerrycans, flessen, tankauto's om water te halen voor zieken, laboratoria, ouden van dagen en fijnproevers.

Brielle weet dat en heeft nog onlangs voor 340.000 gulden een waterreservoir laten aanleggen, om de vraag In warme tijden aan te kunnen.

Directeur J. H. L. van Beers: „Het Brielse drinkwater is het best denkbare, en ik zeg dit niet om het te adverteren, want we zitten aan onze maximale capaciteit. Wat het betekent om zoet, zuiver en chloorvrij water te hebben weet je alleen als je het niet hebt."

H. Smit is de man, die dagelijks de toevoeren regelt. Urenlang brengt hij iedere dag door bij het waterleidingkastje aan het Maarland. Hij zegt: „Heel het recreatiegebied de Brielse Maas komt hier water halen. Ze willen allemaal Briels water. Dagelijks duizenden liters export. Deze zomer is de top geweest."

Algemeen Handelsblad 21-6-1968: **Aan Rotterdam DEN BRIEL verkoopt water en gasbedrijf**

De gemeenteraad van Den Briel heeft gisteravond, met elf stemmen voor, besloten tot verkoop van de gemeentebedrijven van gas- en waterleiding aan de gemeente Rotterdam voor een totaalbedrag van f 1.740.000. Tijdens de stemming verliet de VVD'er J. Bijpstra de raadzaal. De raad had alle lof voor directeur en personeel van deze winstgevende bedrijven en pleitte voor hun zekerheden in de toekomst. Burgemeester H. van Es gaf voorts de verzekering dat de watertarieven niet hoger zullen zijn dan die van Rotterdam. De tarieven zijn op Voorne-Putten namelijk aanmerkelijk hoger dan die van Rotterdam zelf. „Hoe lief onze bedrijven ons ook zijn, wij kunnen ze niet zelf handhaven door de hogere tarieven die zeker zouden volgen," aldus burgemeester Van Es.

Verdroging

Op pagina 24 van uw blad staat:

Feit is dat de duinen van duinen van Oostvoorne nimmer aan zware uitdroging zijn blootgesteld, behalve dan, kortdurend, het Kaapduin zelf.

Ook deze redenering is wel wat kort door de bocht. Als bewoner weet ik nog dat , zeker voor de installatie van de infiltratie-sproeiers, de grondwaterstand direct naast het Kaapduin in de zomerperiode wel degelijk sterk verlaagd was. De waterput in de tuin stond destijds regelmatig droog. Maar wat misschien wel opvallender is, is de begroeiing in de duinen van het aangrenzende duingebied van de vakantiekoloniehuisen "Naar Buiten" en het "Agathahuis" De begroeiing aldaar was vrij summier. Gras, meidoorn, duindoorn, dauwbraam en een enkele (waarschijnlijk geplante) den. Daar veranderde in de loop van de jaren weinig aan, alleen dat het er 's-zomers knap dor was. Pas in

de jaren na 1970 is de begroeiing daar naar mijn idee toegenomen. Waarschijnlijk door een wat hogere grondwaterstand. Ik vraag me daarbij wel af of er toen al sprake was van een toegenomen stikstofdepositie.

Kortom, in het stuk is een aantal zaken te gemakkelijk aangenomen. Ik hoop dat in toekomstige publicaties wat voorzichtiger wordt omgesprongen met de echte historie.

Aangezien dit een voorpublicatie is van een deel van een uit te brengen boek, is het wellicht raadzaam om ook de rest van dit boek kritisch tegen het licht te houden alvorens het daadwerkelijk te publiceren.

In afwachting van uw reactie en met vriendelijke groeten,

Leen Hoogerwerf,
Kruisbessenstraat 3,
3235 EE Rockanje,
tel. 06 38222508